

הלפיד שלא כבה

מסירות הנפש של חכמי הסבוראים

תעודת זהות היסטורית

תקופה:
חכמי הסבוראים
(לפני קצת יותר
מ-1,400 שנה).

סורא

פומבדיתא

מקום:
בבל
(עיראק של ימינו).

רקע:
התלמוד הבבלי (הגמרא)
(הגמרא) החל להכתב.
ישיבות ענקיות פורחות.

הגבור המרכזי:
רב חנן מאי שקיא –
ראש ישיבת פומבדיתא.

Babylon

במשך שנים רבות, בבל היתה מלאה באור של תורה.
רבבות יהודים, ילדים ומבגרים, למדו בישיבות הגדולות של 'סורא'
הרצון של חכמי ישראל היה להמשיך את שרשרת התורה,
הגמרא, וללמד אותה בשמחה עד ביאת המשיח.

אבל אז, מלכי פרס הרשעים מלכו על בבל. הם חקקו חוקים אכזריים
וגזרו גזרות נגד היהודים.
לפתע, ישיבות הענק נסגרו! דלתות העץ הגדולות של ישיבת פומדיטא
ננעלו במנעולים כבדים והרחובות התרוקנו.

מָה אֶתֶם אוֹמְרִים?

יווילים ויש סכנה
תורה בחוץ –
מה יעשו היהודים?
האם לפיד התורה
יכבה חלילה?

כאשר בתי המדרש
הגדולים נעולים
סכנה ללמ"ד תורה
ביעצה החנור זרה
חלילה?

- ❖ א. יפסיקו ללמד עד שהמלך ימות?
- ❖ ב. ימצאו דרך ללמד בסתר במסירות נפש?

חכמי ישראל, "הסבוראים", לא וותרו על אהבת ה'. הבינו שבלי
תורה אין חיים לעם ישראל. בחשאי, בתוך הבתים ובמרתפים
פים החשוכים, לאור נרות קטנים, הם אספו את היילדים, שינו את
מסכתות הגמרא ובארו את ההלכות במסירות נפש עצומה.

הַתּוֹרָה לֹא פִסְקָה אֶפִּילוּ לְרִגַע:

(בִּימֵי הַגִּזְרוֹת) ->

קבוצות קטנות בסתר, קול תורה
בלחישת, בתוך הבתים והמרתפים.

(בִּימֵי שְׁלוֹה) ->

אלפי לומדים יחד, קול עז ושמח,
באהלי התורה הגדולים.

אבל אהבת ה' הייתה גדולה באותה מדה!

אַבֵּל... שָׁנִים עָבְרוּ. שָׁנָה רַדְפָּה שָׁנָה. מִסְפָּר הַשָּׁנִים שָׁבָהּן הַיְשִׁיבוֹת
הָיוּ נְעוּלוֹת עֶמֶד עַל חֲמִשִּׁים שָׁנָה! דְּדוֹר שָׁלֵם זָקֵן וְנַפְטָר.
סָבִים שֶׁזָּכְרוּ אֶת קוֹל הַתּוֹרָה בְּרַחוּבוֹת כְּבֹר לֹא הָיוּ, וְהַיְלָדִים
מִעוֹלָם לֹא רָאִתָּה אֶת יוֹשֵׁבֵת פּוֹמְדִיתָא הַגְּדוֹלָה.

מָה הֵייתֶם עוֹשִׂים?

יום אחד, המלכות הרשעית התחלפה במלך חדש (שנת ד'שמ"ט). הסכנה פחתה הרבה, אבל היהודים היו עדיין רגילים להתחבא, ובלבבות נשארה צלקת הפחד.

האם מישוהו יעז לקום ולפתח מחדש את בית המדרש בפוזהבי?

ואז, קם אדם גדול, צדיק
שאהבת התורה בערה
בלבו – רב חנן מאישקיא.

הוא ידע שאם אף אחד לא יעז
לעשות מעשה, קול התורה ישאר
כלוא בבתים והרבים עלולים
לשכיח. רב חנן החליט לסמור
לסמה על ה', לאזר אמן,
ולעשות את מה שנדרש.

רב חנן מאישקיא יצא לרחוב,
עמד מול הדלתות העתיקות
והנעולות של ישיבת פומבדיתא,
הסיר מהן את מנעולי הברזל שהחלידו
במשך 50 שנה, ודחפן בכל כוחו!

**הדלתות נפתחו לרוחה!
האור נכנס פנימה!**

הוא יצא בקריאה גדולה ושמחה לכל היהודים
וילדי בבל:

שובו לבית המדרש! שערי אורה אינם ננעלים
אם לא ננעל אותם עצמנו!

והם באו... מכל הסימטאות והבתים. חבורות-
חבורות של ילדים, אבות וסבים נאספו
בהתרגשות רבה למקום אחד.

בבת אחת, נשמע קול אדיר, קול לימוד תורה של מאות תלמידים!
אזיר בבל חזר לרטט מזמרת הגמרא.

ישיבת פומבדיתא נפתחה מחדש, והיהודים

הלפיד הגנוז חזר להאיר את העולם שוב.

שנת ד'שמ"ט סמנה התחלה של תקופה

אדירה – תקופת הגאונים.

מָה אֲנַחְנוּ לומדים מִזֶּה לַחַיִּים שֶׁלָנוּ?

אם הַסְבוּרָאִים הָיוּ מוֹתָרִים כְּשֶׁהָיָה
קִשָּׁה... מָה הָיָה קוֹרָה לַתּוֹרָה הַיּוֹם?

וּמִי הֵם אֵלֹוּ שֶׁצָּרִיכִים לְשָׁמֹר עַל תּוֹרַת
ה' הַיּוֹם וּבִעֲתִיד?

A lit torch in a stone wall with scrolls in the foreground.

הַמָּסֵר שְׁלָנוּ: אֹר הַתּוֹרָה לְעוֹלָם אֵינוֹ כָּבֶה!

גַּם בַּתְּקוּפּוֹת הַכִּי חָשׂוּכוֹת וּכְשֶׁבִּיתִי הַמִּדְבָּר שֶׁהָיוּ סְגוּרִים, חֲכָמֵי יִשְׂרָאֵל שָׁמְרוּ עַל הַגִּחָלָה
בִּסְתֵּר. וּכְשֶׁהִגִּיעַ הַזְּמַן, רַב חָנַן מֵאִישְׁקִיָּא לָקַח אַחֲרֵיָוִת וְהַחֲזִיר אֶת קוֹל הַתּוֹרָה הַפּוֹמְבִי מִתּוֹךְ
מְסִירוֹת נֶפֶשׁ שְׁלֵא וְתָרָה לְשִׁמּוֹד הַפְּרָסִי.

כָּל אֶחָד מֵאַתָּנוּ – כָּל תַּלְמִיד שְׁפוֹתַי חֲמָשׁ אוֹ מִשְׁנָה, שְׁמַת־פֶּלֶל בְּכוּוֹנָה, שְׁמִרָאָה
בְּפִמְבִי שֶׁהוּא יְהוּדִי שְׂאוֹהֵב אֶת ה' – מִמְּשִׁיךְ אֶת מַעֲשָׂהוּ הָאֱמִיץ שֶׁל רַב חָנוּ.
אַנְחָנוּ הֶלְפִיד!

